

E Nwere Iduuazi Umụaka N'Igbo?

Chiji Akoma

Villanova University

Umjedemede:

O nweghi isi arumaru di na ya na n'ala Igbo, o bu site n'akuko ifo ka a na-esi ezi umuntakiri ihe. N'agbanyeghi udi akuko ifo o bu, e nwere ihe ndi di iche n'akuko ifo na-eme ka o buru ezigbo uzọ e ji a zulite umuaka. Mana e lemaa anya, anyi ga-ahụ na udi onodu na-akpata ka umuaka nokoro nu akuko ifo adizighi ugbu a.

O bu ezie na F.C. Ogbalu kpokatarara ufodu akuko ifo onu, obunadi ndi gbasara mbekwu, wee dee Mbediogu: Akọ bu Dike, anyi nwere ike isi na ebuchaghi naani umuaka n'obi wee dee akwukwo ahụ. Keduzie maka iduuazi ndi dikà Omenuko nke Pita Nwana dere na Ala Bingo nke D.N. Achara dere? Iduuazi ndi a etoghi oke ogologo, nke mere ka o di ka a ga-asị na e dere ha maka umuaka. Ihe akuko ndi a na-ako di omimi kari mkpa umuntakiri, ma asi kwuo.

Isiokwu: Gini kpatara na e nweghi iduuazi n'asusu Igbo nke umuaka naani nwere ike igu? O bu na ndi odeakwukwo na-eche na umuaka erubeghi igu iduuazi obula, ka o bu na o bu naani akuko ifo ka anyi chere bu udi akuko kwesiri ha igu? Mana ajuju ozọ bukwa, kedu ihe ndi Igbo chere bu ezigbo iduuazi, obuna nke e dere maka umuaka? Okwu nnyocha m ga-eleba anya n'ajuju ndi a ma lebakwa anya na etu anyi ji ahazi ikokuko na iduuazi Igbo.

Okpurukpu Okwu: iduuazi; ikokuko; akuko umuaka; nkà; mbido edemede Igbo

Mkpolite

N'ogbakọ nnyocha Uwandiiigbo 2020, ebe m bu uzọ guputa isiokwu edemede a, ajuju m juru ndi na-ege nti bu, e nwere iduuazi umuaka n'Igbo? Ajuju ahụ ka bukwa isiokwu anyi n'ebe a, mana n'edemede a, anyi ga-elebakwu anya imā ma Ndi Igbo ha na-ahazi iduuazi ha dikà ndi mba ozọ, okachasi etu ndi Bekee si hazie nke ha, ebe o bu na iduuazi, dika otu n'ime uzọ di

E Nwere Iduuazi Ụmụaka N'Igbo?

icheiche e ji akọ akụkọ, batara abata n'ala Igbo. O nweghị isi arụmaru dị na ya na n'ala Igbo, ọ bu site n'akụkọ ifo ka a na-esi ezi ụmuntakiri ihe. N'agbanyeghi udi akụkọ ifo ọ bu, e nwere ihe ndi di iche n'akụkọ ifo na-eme ka ọ buru ezigbo ụzọ e ji azulite ụmụaka. Mana elemaa anya, anyi ga-ahụ na udi onodu na-akpata ka ụmụaka nokoro gee akụkọ ifo adizighi ugbu a. Ihe onyonyo Tiivi, komputa, na ekwenti nwere ike komputa agbanweela etu ụmụaka ji amuta ihe, nke mere na akụkọ ifo dizi ka ọ laala ala mmuo.

Ọ bu ezie na F.C. Ogbalu kpokataru ufodu akụkọ ifo onu, obunadi ndi gbasara mbekwu, wee dee *Mbediogu: Akọ bu Dike*, anyi nwere ike isi na ebuchaghi naani ụmụaka n'obi wee dee akwukwo ahụ. Keduzie maka iduuazi ndi dika *Omenuko* nke Pita Nwana dere na *Ala Bingo* nke D. N. Achara dere? Iduuazi ndi a etoghi oke ogologo, nke mere ka ọ di ka a ga-asị na e dere ha maka ụmụaka. Mana otu awughị n'ezi. Ihe akụkọ ndi a na-ako di omimi karịa mkpa ụmuntakiri. Ihe mbu anyi ga-ahụ n'ebe a bu na e lewa anya n'ikewa n'etiti iduuazi ụmụaka na nke ndi okenye o nwere ike nyee nsogbu site n'udi ajuju a juru. Aga m eji iduuazi *Omenuko* tulee ufodu ajuju a n'edemede a; mana ugbu a, ọ di mkpa ka anyi letu anya n'ihe ufodu mu chere kwesiri idi n'me akụkọ e dere maka ụmụaka.

Akụkọ Ụmụaka, Ọ Bụ Maka Anuri Ha Ka Ọ Bụ Maka Ntuziaka?

Igbanwe ebe nkwukwasa anyi di dikwa mkpa, tumadi na nke gbasara iduuazi ụmụaka n'ihu na e nweela ebe ufodu ndi okachamara na-esi agugo na akụkọ ụmụaka ekwesighi ibu naani maka izi ezigbo akparamaagwa maobu ikwuzi ihe. Kama, na ọ bu maka inye ụmụaka anuri. N'imaatu, lee etu John Rowe Townsend ji kwuo maka iwere ntuziaka na nkuzi chete n'ihu akụkọ

E Nwere Iduuzi Umụaka N'Igbo?

umụaka: “Ihe ụjọ mbu nke doro anya kpoo bụ: na nwata ga-agupụ onwe ya n’ihe niile gbasara usoro [agumagu akụkọ ifo] ma guwazie akụkọ e sere ese na-ato ochi, màọbụ hapụ igu ihe ọbụla kpam-kpam” (Townsend 2006, 18; The first danger [of didacticism] is an obvious one: that the child opts out of the whole procedure and reads comics or nothing).¹ Ihe Townsend na-akọwa bu na a magide nwata ka ọ guọ akụkọ maka imuta ezigbo agwa, hapụ itinye uchu n’ime ka akụkọ ahụ nye nwata anụrị, e nwere ike isi na ebumn’obi ahụ ezughị oke.

Isi na akụkọ umụaka kwesiri ibụ karịchaa maka obi anụrị ha adighị njo. N’ezie, a bja na ikọ akụkọ n’onu, na-abughi nke e dere ede, otu n’ime ihe ndi na-ejide uche umụaka ma mee ka ha gemaa nti bu ihe niile okokakuko na-eme iji kpaa ha amu. Ufodu ihe ndi a bu: etu okokakuko ji egosi mmetuta uche ya site na mgbanwe ihu ya—ma obi o di ya uto, ma iwe na-ewe ya, maobu na ujo na-atu ya. Ozọ kwa bu etu na udi egwu o na-agu ma gbaa kwa. O nwekwara ike buru site n’etu o na-atughari uda olu ya ka ndi na-ege ya nti mata ma o bu nwata, okenye, maobu anumanu ka o na-ekwu n’olu ha. Ihe ndi a niile abughi ka umụaka mara izu—nke ahụ na-abia; o bu ka okokakuko zi ihe o ji buru onye nka, mee kwa ka umuntakiri nwee anuri, okachasi na mgbede, mgbe a na-akokari akuko, tupu umụaka ejee hie ura abali.

O ga-adi mkpa ka anyi buru egwuruegwu na nka di n’ime akuko umụaka n’obi na nrarita uka a. Na umụaka na-ege maobu na-agu akuko aputaghi na o bu imuta ezigbo akparamaagwa ka ha bu n’obi. Nke ahụ bu ihe ndi okenye di na ndu ha chorọ ka ha nwete; mana nke ahụ abughi ihe dikarisiri mkpa n’otuto nwata ma abia n’uru akuko arororo bara ha. A si m kwuo, o buru na site n’ige maobu guo akwukwo akuko, nwata amuta ka e si ako akuko ka ototo uto, nwata ahụ mutara ezi ihe zukwara oke! Ihe m na-ekwu n’ebe a bu mkpa o di ka anyi kpaa oke n’etiti uru

¹ O bu m tughariri asusu Bekee niile n’edemede a gafee n’Igbo.

E Nwere Iduuazi Ụmụaka N'Igbo?

akụkọ bara na akomakọ akụkọ n'onwe ya. Kemgbe ụwa, ụmụ mmadụ na-ako akụkọ, ma ndi okenye, ma ụmụ ha. Dika Chigozie Nnabuihe dere na mbido akwụkwọ ya, *Nwaada Lọlọ: Akwụkwọ Akụkọ Ifo Ndi Igbo*, “Akomako ifo ndi Igbo bu ihe di okputorokpu dikà ndi Igbo nwe ya” (i). O nwere ike buru na site na mgbe ụmụ mmadụ kowara akụkọ na ha na-etinye ihe nkuzi na ya maka ụmụaka. Anyi amaghị ma o bu etu o mere. Mana ihe doro anya bu na okokukọ ụmụaka obula ma mkpa o di ka akụkọ ha buru nke na-enye anuri, kpaa amu, ma zikwa nkà onye na-ako akụkọ ahụ.

Iduuazi Omenuko: Ogo Asusu na Mmetuta Ụmụaka

N'otu obere nzuko ndi okaammuta n'asusu Igbo, ka a na-atule iduuazi e dere n'Igbo, e kwuru na *Omenuko* abughị iduuazi ụmụaka. Mana o bu ezie na akụkọ *Omenuko* bu iduuazi ndi okenye naani? O buru na anyi ga-echeta, tutu nwata eruo afọ iri na abuo, o buru na o ma agu Igbo, o nwere ike buru na nwaakwukwo ahụ aguola *Omenuko* n'onwe ya maobu n'ulo akwukwo ya. O buru na o guola ya, o gughị ya na nzuzo. O guru ya n'ihhi na *Omenuko* bu otu akukọ arororo a ma nke oma. Dika okammuta Ernest Emenyonu dere n'okwu mbido ntughari *Omenuko* o tughariri na Bekee:

Otutu ogbo umuntakiri Igbo na-eji *Omenuko* ebido agumagu n'Igbo; obuna umuntakiri na-nweghi ohere jee ulokwukwo, na ndi jere agumaguakwukwo okenye, nakwa agu *Omenuko* n'ulo ha. *Omenuko* bu odogwu a ma nke oma, onye ilulu ndi o turu n'akukọ ahụ aghola nkakwu n'Igbo nke a turu anya na ndintorobia kwesiri imā.

E Nwere Iduuazi Ụmụaka N'Igbo?

Generations of Igbo children began their reading in Igbo with *Omenụkọ*, and those who did not have the opportunity to go to school still read *Omenụkọ* in their homes or at adult education centers. Omenụkọ was a legendary figure and his “sayings” became part of the Igbo speech repertoire that young adults were expected to acquire. (*Omenụkọ* 2014, ix)

Ihe Emenyonu, onye bụ oké osisi na nnyocha na ntụcha agụmagu e dere n'Igbo, na-egosi n'ebe a bụ na iduuazi a so n'akwụkwọ akụkọ mbụ ụmụaka na-agu Igbo na-agu. Ya bụ na *Omenụkọ* bu iduuazi ụmụaka.

Anyị lee anya, anyị ga-ahụ ọtụtụ njirimara akụkọ ụmụaka n' *Omenụkọ*. Nke mbụ, akụkọ ya etoghi ogologo. O bughị na ndị okenye anaghị agụ akụkọ dị mkpụnkpu; mana ọtụtụ mgbe, oge ụmụaka nwere ige ntị màọbụ iche otu ihe anaghị ete aka. Ya mere o na-adị mkpa ide akụkọ ha nkenke. Nke yiri nke a bụ na akomakọ *Omenụkọ* na-aga ọsisọ. N'Isi Mbu, anyị ahụla ọdachi dachiri Omenụkọ, ka ngwaāhija ya niile si fuo na mmiri mgbe eriri e ji kedo ogwe mmiri dọbisiri ka ya na ndị ibu ya na-agafe. N'ihuakwụkwọ so nke a, na-egbughị oge, Omenụkọ ekpebiele ire ndị ibu ya, tinyekwa “otu nwanna ya nwoke” (6). O teghi anya, ihe ndị a emee. Nke a mere ka akomakọ na nhazi akụkọ *Omenụkọ* na-efe efe ka akụkọ a na-akoro ụmụaka, dika etu akụkọ ifo ji aga ọsisọ.

O bu ezie na njirimara ndị a na-egosi etu akụkọ *Omenụkọ* ji buru akụkọ arọrọrọ maka ndị na-ebido agụmagu n'Igbo.² O buladi n'etu Nwana jiri tinye ilu n'akụkọ ya, anyị ga-ahụ na

² O bụ ezie na *Omenụkọ* bu iduuazi, mana Nwana dere ya site n'ihe mere na ndụ otu ogaranya aha ya bụ Igwebe Odum, onye Arondizuogu. Dika Raphael Chijioke Njoku ji kwaa ya n'edemede nnyocha ya, mgbe Igwebe Odum di ndụ, aha a na-etu ya bu “Omenukọ-akụ” (Njoku 2008, 27).

E Nwere Iduuazi Umụaka N'Igbo?

ufodu ilu di n'ime akuko a bu ndi nke umuaka ga-aghota ngwangwa ma jikwa ha raa okwu ka mmanu e ji eri ji ahuru n'oku mgbe ha ndi ogbo ha na-ekwukorita okwu. N'imaatu, lee ka okokuko si tinye ilu abuo n'akuko mgbe Okoroafo, nwanne Omenuko, so Mazi Ezuma na Mazi Oji jee ulo Mazi Okpara ka o lee ma Okpara o ga-ekwe ka Omenuko gbaputa Arisa o rere n'ohu. Mazi Okpara na Ezuma na Oji puru jee gbaa izu. Mgbe ha loghachiri, ha gwara Okoroafo:

“Anyi agbaala izu laghachikwa. Okpara kwere ekwe. O sikwa ebe o bu na anyi na gi ahutala anya na ihe di na ya bu e mee nwa ka e mere ibe ya, obi adi ya mma.”

Okoroafo we si ha na nke ahụ abughị ukà. Ha wee siri onwe ha na ha ga-ahapu ya bu okwu, ka o diwa echi n'ihina nkwu foro ta a, chaa ta a, abughị ihe oma.

(49)

Ilu ndi a dabara adaba ma o buru na ebumnobi onye ode bu ka umuaka ghota ha na-egbughi oge.

Mana e leba anya na ya bu akwukwo shinne, a hu na o dabachaghi n'udi iduuazi umuaka, ma o buru na iji akuko kuzie ezi omume bu ihe dikarisiri mkpa. Na nke mbu, akuko nwoke rere n'ohu ndi na-ejere ya ozi, tinyekwa umunna ya, n'ihina ibu ahia ya dum na ego ya dum kpochapuru na mmiri abughị udi akuko ga-enye umuaka onu ka ha na-agu ya. A si kwa na a chorọ ka e were akuko kuziere umuaka odinala na ezigbo akparamaagwa ha ga-enomi, iduuazi *Omenuko* nwere ntupo n'ebe umuaka no ma a bja n'akuko aroroaro, ma o bu n'akuko ifo, ka o bu n'akuko mmuo. O bu ezie na Omenuko bu nwafọ Igbo ma ka esi agba mbo, mara ka esi enweta uru n'etu obula ihe ji daputa. Na-agbanyeghi, o dighi m ka na ode Pita Nwana bu n'obi na akuko a ga-abu akwukwo nwata ka na-eto eto ga-eji mara ezigbo agwa.³ N'imaatu, lee ka

³ Echiche a gbara okpurukpu ma anyi cheta na Nwana dere *Omenuko* iji banye n'asompindi otu a kporo International Institute of African Languages and Culture nke di na London chikotara iji kwalite asusu nsinaala di ichiche

E Nwere Iduuazi Umụaka N'Igbo?

ọkọakụkọ iduuazi a si zi ihe Omenụkọ na-eche mgbe o resiri ndi oru ya na-agwaghi ha ihe o mere:

Mgbe ha na-eje n'uzo, Omenụkọ nọ na-eche ihe o ga-eme banyere umu ndi ozo o refusiri. Mgbe ahụ mmuọ ya ana-ama ya ikpe na ihe o mere adighi mma, bu irefusi umu ndi ozo ahụ n'ihina ihe mere ya abughi uka madu (*sic*), kama o bu uka Obasi Di N'Elu. (7)

N'ebe a, o di ka na Omenụkọ na-ata onwe ya uta maka ihe ozo o mere. Mana e lemaa anya, a hu na echiche ahụ agaghi warawara. Ka mmuọ ya na-ama ya ikpe, Omenụkọ agbanweghi ihe o gaje ime; kama, o hapuru echiche ahụ ka o buru "uka Obasi Di N'Elu," nke na-abughi obere uka. O bughi udi uka nwata na-eto eto ga-aghotacha; o bu uka ga-agbagwoju nwata anya. Ihe a na-akoro umuaka na-abu akuko gara siriri werere. O naghị enwe ihe gbagwejuru anya na ya. Mgbagweju anya anaghi adi na onye bu ezi mmadu na onye bu ajo mmadu. O bughi egwu tum-bom tum-bom, nke onye datara, ya ewere. O dighi Omenụkọ mkpa ka ya na ndi o rere kpedo, maobu ka o laghachi azu n'ihina o mere; kama, ihe o kwuru bu na o bu ije ya na Obasi di n'elu. Site na nke a, o nweghi mmadu ga-egbochi ya ime ihe obula o choro ime.

Na mgbe di ichiche n'akuko a, Omenụkọ na-eji onu ya kwuputa ihe ozo o mere n'ire umu mmadu ka o nweta ego izu ahia. Mana o naghị eme nke a dika onye cheghariri. Kama, o na-eji ya anapu ike ndi ya na ya na-emekorita, ghogbuo ha ma nwete ihe o choro n'aka ha, ma ndi Igbo ibe ya, ma nwa Bekee na-achi obodo. Nke a mere na o nweghi onye okenye ga-agu akuko a

n'Afiriika. O bu ihe iriba ama na Nwana edeghi akwukwo ozo mgbe o dechara *Omenuko*. A chonochocha miri emi maka *Omenuko* na mbido edemede Igbo, guo *The Literary History of the Igbo Novel* nke Ernest N. Emenyonu dere. Karichaa, guo isi ise n'akwukwo ahụ (Emenyonu 2020, 52-76).

E Nwere Iduuazi Umụaka N'Igbo?

si na ihe niile Omenụkọ na-eme dị mma. O dị otu a, kedu ụdị omume umụaka ga-amụta site n'igụ akụkọ a?

O bụ ebe a ka isiokwu m gbadobere ụkwụ. Anyị na-akpọ *Omenụkọ* iduuazi umụaka n'ihia na mkpuruokwu edemede na akpaokwu Pita Nwana ji dee ya di mfe ọgụgụ, nke mere ka umụaka na-ebido agumagu guo ya ọsoọso na-enweghi nsogbu? O bụ maka na akụkọ *Omenụkọ* etoghi oke ogologo, dikà *Juọ Obinna* nke Tony Ubesie dere, màọbụ *Ihe Ọjọọ Gbaa Afọ* nke Chinedum E. Ofomata dere, ka o bu na anyị na-asị umụaka guo akụkọ a n'ihia na o bụ akụkọ arọrọarọ mbụ e dere n'asụsụ Igbo ma biputa ya n'afọ 1933? Anyị ma na ajuju ndi a enweghi otu ọsisa. N'imaatu, iduuazi *Okuko Agbasaa Okpesi*, nke J.U.T. Ubesie dere na 1964 etoghi oke ogologo; o bụkwa akụkọ ndintorobia di n'ime ya kari. N'agbanyeghi, akpaokwu asusu Igbo Ubesie ji dee ya na ụfọdụ njakiri na akpaalàokwu di n'akụkọ ahụ na-ezi na o bu ndi okenye ga-enyocha màọbụ ghotá ụfọdụ ihe okokakukọ ahụ na-ekwu. Ya bụ na akụkọ anyi kporo nke umụaka, ke ka nke na iduuazi, adighi nfe ihazi. N'otu aka, a kpoo nkuzi ezigbo akparamaagwa ichere di n'iduuazi umụaka, n'aka nke ozo, ihe a ga-ahụ bu akụkọ di mfe n'ihia o na-akuzi ma gosi. Iduuazi umụaka na-akpa amụ, ghara itinye nwata n'oke echiche tupu o mara nke bu nke. O dighi m ka na *Omenụkọ* na-eziputa ụdị ihe ndi ahụ.

Kedu ihe mere okwu gbasara nkà na ikokakukọ ji di mkpa na nnyocha a? O bụ n'ihia na e lee anya, a ga-ahụ na n'otutu mgbe, e kwuo maka iduuazi màọbụ ụdị akụkọ ozo nke e bu umụaka n'obi koo, uche anyi na-ejekari na otu ebe: akukọ ntuziaka, akukọ na-ezi ihe, dikà ezigbo akparamaagwa, màọbụ nke na-ezi omenala kwesiri nnomi. Udi echiche a na-eme ka o di ka na nkuzi bu ihe mbu di mkpa n'akukọ umụaka. N'ezie, imilikiti ndi okachamara kwenyere na akukọ bu otu uzọ na-enye aka nke ukwu izulite umụaka. N'Okwu Mbido otu ukwàkwukwọ jonalu

E Nwere Iduuazi Ụmụaka N'Igbo?

African Literature Today nke a gooro agumagu na ikookooko umuaka, odeziedemede jonalu ahu bu Ernest Emenyonu kporo okwu ka anyi laghachi na ihe ndi ahụ niile di mma n'akuko na nka ndi ozo na-enye izulite mmadu site na nwata ruo okenye mputara. (Emenyonu 2015, 3). Ka o dila, akuko nwata na-agu buru naani maka imuta ezi omume, anyi nwekwara ike si na ihe nwata ahụ na-agu abughi akuko; kama, o na-agu iwu!

Ka o ghara idi ka na ihe anyi na-ekwu bu ogbara-Igbo-ghari. Ezigbo akuko—akuko arororo, iduuazi, ejije, ifo—na-amasị ndi Igbo, ma ndi okenye, ma umuaka. O dighi m ka na ndi Igbo nwere oke iwu na-egbochi umuaka ka ha ghara igu akuko ufodu e nwere ike si na ha na-egosi okpurukpu okwu gbasara ndi okenye, karichaa, ebe anyi na-enweghi otutu akuko e dere ede.⁴ Nke a mere ka o di ka na e nweghi nkewa di n'etiti ihe umuaka na-agu na nke ndi okenye. Etu o di ugbu a, anyi enweghi iduuazi nke umuaka akporo aha ya n'Igbo. Mana ha erika n'asusu Bekee. Ufodu n'ime ha bu: *Chike and the River* nke Chinua Achebe dere, na *Uzoечи: A Story of African Childhood* nke Ernest N. Emenyonu dere. Ozo kwa bu *Ikenna Goes to Nigeria* nke Ifeoma Onyefulu dere. Anyi nwere otutu akuko ifo, nwekwaa ufodu akuko umu anumanu di n'ime ha, dikà *Nwa Ewu Aghirigha: The Adventurous Kid* nke Urenna E. Onwuegbu dere na ngwakota Igbo na Bekee n'afọ 2018. Ma a bia na iduuazi nke umuaka nke e dere n'Igbo, o di m ka na anyi ka na-achọ ihazi ihe anyi chere na udi akuko a kwesiri i bu.

⁴ Na nchoputa Emenyonu, site n'afọ 1933 ruo 2015, e deela iduuazi otu nari, iri abuo na asaa n'asusu Igbo. Ya bu na akuko ogugu anyi nwere di ntakiri nke mere na onye obula maara agu Igbo na-agu nke obula ruru ha aka. (Emenyonu 2020, 139-141)

E Nwere Iduuazi Umụaka N'Igbo?

Edensibịa

Emenyonu, Ernest N. 2020. *The Literary History of the Igbo Novel: African Literature in*

African Languages. London and New York: Routledge.

—. 2015. “Editorial: Children’s Literature in Africa: Time to Rethink Attitudes &

Misconceptions.” *African Literature Today* 33: 1-5.

Njoku, Raphael Chijioke. 2008. “*Ogaranya* (Wealthy Men) in Late Nineteenth Century

Igboland: Chief Igwebe Odum of Arondizuogu, c.1860-1940.” *African Economic History* 36: 27-52. Project MUSE.

Nnabuihe, Chigozie B. 2005. *Nwaada Lọlọ: Akwụkwọ Akụkọ Ifo Ndị Igbo*. Lagos, Nigeria:

Oфонаogu Projects Africa Ltd.

Nwana, Pita. 1963. *Omenụkọ*. Ikeja, Nigeria: Longman.

Nwana, Pita. 2014. *Omenụkọ*. Translated into English by Ernest Emenyonu. New York:

African Heritage Press.

Townsend, John Rowe. 2006. “Didacticism in Modern Dress.” Reprinted in *Crosscurrents of*

Children’s Literature: An Anthology of Texts and Criticism, edited by J. D. Stahl, Tina Hanlon, na Elizabeth Lennox Keyser, 16-19. New York: Oxford University Press.